

ОСНОВНІ НАПРЯМИ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В.Є. ТАЇРОВА

Бурлак Г.В.

Національний науковий центр «Інститут виноградарства і виноробства ім. В.Є. Таїрова» (сmt Таїрово Овідіопольського району Одеської області)

Василь Єгорович Таїров – видатний вчений, доктор сільськогосподарських наук, професор, з ім'ям якого пов'язаний стрімкий розвиток вітчизняної науки про виноградарство та виноробство.

У 1884 р. В.Є. Таїров закінчив курс Петровської академії зі ступенем кандидата лісівництва. У листопаді 1884 р. відбувся перший публічний виступ В.Є. Таїрова на засіданні Московського відділення Лісного суспільства. Але цей дебют був останньою даниною В.Є. Таїрова лісівництву – він зрозумів, що ця галузь не для нього, молодий вчений вирішив присвятити себе виноградарству і виноробству і на початку 1885 р. В.Є. Таїров був зарахований до Наукового комітету Міністерства державного майна, департамент землеробства і сільськогосподарської промисловості. Відразу ж після зарахування до департаменту Таїров був відряджений на три роки до Європи у виноградарські райони Австро-Угорщини, Німеччини, Франції, Швейцарії та Італії для оволодіння спеціальністю виноградаря і винороба і вивчення стану справ в цих галузях. У вересні 1887 р. молодий, з блискучими знаннями європейського рівня, вчений виноградар-винороб В.Є. Таїров розпочинає роботу в Науковому комітеті департаменту землеробства і сільськогосподарського виробництва.

Однією з найважливіших заслуг В.Є. Таїрова є створення вітчизняної наукової школи виноградарства і виноробства. Можливість проведення наукових досліджень із залученням відомих вчених і молодих фахівців з'явилася після закладки дослідних ділянок виноградників при Виноробній станції в Одесі та спорудження експериментального винпідвалу.

Наукові дослідження на станції активно розпочалися в 1915–1917 рр., одним з основних напрямків була розробка **технології вирощування винограду**. Під керівництвом В.Є. Таїрова закладаються перші дослідні виноградники станції, колекції сортів, ведуться польові дослідження, вивчається поведінка європейських сортів і гібридів прямих виробників, випробовується вплив формування кущів на кількість врожаю і його якість, взаємовплив прищепи і підщепи на продуктивність, величезна увага приділяється екології виноградарства. Отримані результати дозволили розкрити причини нестабільних врожаїв винограду і розробити рекомендації щодо формування та обрізки кущів.

В.Є. Таїров всебічно сприяє розвитку **технологій виробництва вин**. Провідні співробітники Виноробної станції на чолі з В.Є. Таїровим виконували великий обсяг робіт з виноробства і хімії вина. Інтенсивно вивчали поведінку, вихід та якість суслу ряду сортів, в тому числі гібридів – прямих виробників. В галузі енохімії були досліджені органічні основи вин, вивчалася розчинність кальцієвих солей деяких органічних кислот, розроблялися методи дослідження

виноградного вина і сусла. Під керівництвом В.Є. Таїрова станція вивчала також причини хвороб вина і розробляла прийоми боротьби з ними.

Також В. Є. Таїров вів активну боротьбу з фальсифікацією виноградних вин і харчових продуктів взагалі. У стислий терміни він організував на громадських засадах особливу комісію, до якої увійшли професори Новоросійського університету, юристи, лікарі-гігієністи, торговці. Кропітка робота членів комісії завершилася у 1901 р. виданням фундаментальної роботи «Матеріали з питання про фальсифікації харчових продуктів з додатком законопроекту». «Матеріали» представляли велику цінність. У частині ж, що стосується виноградного вина, вони жваво обговорювалися на нарадах і з'їздах виноградарів і після тривалих зволікань вилилися в «Закон про виноградне вино», прийнятий 24 квітня 1914р.

Важливе місце займали дослідження з **фітопатології**, основи яких закладені В.Є. Таїровим в тісній співпраці з такими видатними фітопатологами, як А.А. Ячевський, І.Л. Сербінов, М.О. Холодковський, професор Агрономічного інституту в Парижі П'єр Віала та ін. Виноградники Росії ХІХ ст. призводили важке враження. Особливо в господарствах Бессарабії і Кутаїської губернії, де лютувала філоксера. У той час для боротьби з цим шкідником застосовували тільки радикальний метод: виноградник, на якому була виявлена філоксера, знищувався і на цій площі протягом декількох років забороняли садити виноград. В.Є. Таїров бачив в Європі щеплені виноградники, вивчив особливості щеплення винограду і вирощування щеплених виноградних саджанців.

Пропагуючи культуральний метод боротьби з філоксерою, В.Є. Таїров починає посилену агітацію проти радикальних способів боротьби з нею, наполегливо вказуючи на необхідність переходу до відновлення загнаних виноградників і розведення нових щеплених на філоксеростійких лозах. Основну увагу приділяє навчанню виноградарів **щепленню і вирощуванню щеплених саджанців, організації роботи розсадників**. У 1921 р. В.Є. Таїров звернувся до Наркомзему України з листом «Положення виноградарства і виноробства в Україні та заходи до їх підняття і розвитку», в якому обгрунтував необхідність створення власної розсадницької бази. У 1923 р. В.Є. Таїров та В.О. Гернет подають нову спеціальну записку «До питання про виробництво в Україні філоксеростійкого виноградного посадкового матеріалу» з додатком кошторису витрат і проекту розсадника на 1 млн саджанців на рік. У 1924 р. було прийнято рішення НКЗС доручити Центральній виноробній станції ім. В.Є. Таїрова організувати центральний державний виноградний розсадник для вивчення і вирощування підщеп, уточнення технологій щеплення і вирощування саджанців і постачання щеплених саджанців у господарства України, розташованих у заражених філоксерою зонах. Почалася закладка маточників підщепних лоз, маточника прищеп і до 1930 р. площі маточників підщепних лоз займали 72 га, щеп – 18 га. Одночасно велося будівництво необхідних споруд - прищеплювальної майстерні, стратифікаційних теплиць, сховищ для лоз і всі побудовані приміщення можна вважати кращими в Україні не тільки для того часу, але і для наших днів.